
Obsah

Předmluva	11
I. Organizace výchovné péče (M. Damborská, K. Szabová)	13
A. Specifické problémy dětských kolektivních zařízení	13
1. Negativní důsledky kolektivního života dětí	14
2. Kladný vliv výchovných podmínek na dítě v kolektivu	15
B. Správná organizace práce jako jedna z možností prevence negativních vlivů kolektivu	16
1. Rozdělení dětí do skupin a organizační zajištění výchovné práce	16
2. Sestavení denního programu dětí	18
a) Význam denního programu dětí	18
b) Zásady sestavování denního programu dětí	20
c) Pobyt na vzduchu	23
3. Úprava a vybavení prostředí z hlediska výchovného a léčebného účinku	23
a) Budovy dětských zařízení z hlediska výchovy	23
b) Vybavení a úprava místností	25
c) Výchovný nábytek	28
d) Hračky a jejich vliv na rozvoj osobnosti dítěte	31
e) Zahrada a její vybavení	35
4. Plánování výchovné práce a její hodnocení	37
a) Individuální plánování výchovné práce a její hodnocení	37
b) Plánování výchovných zaměstnání pro celou skupinu	39
5. Volba vhodné metodiky práce	40
II. Výchovné poslání a druhy her (V. Bokorová)	41
1. Teorie hry a význam hry pro dítě	41
2. Ontogenetický vývoj her	42
3. Hra jako hlavní činnost dítěte a její vztah k procesu učení	45
4. Hra jako léčebný prostředek	46
5. Didaktické a výchovné poslání hry u nemocných dětí	47
6. Organizační formy her	48
a) Individuální a skupinové hry	48
b) Volné a řízené hry	48
III. Hlavní zásady výběru a metodického vedení výchovných zaměstnání (V. Bokorová)	50

1. Zajištění výhodných podmínek výchovného zaměstnání	50
2. Výběr zaměstnání se zřetelem k výchovnému cíli	50
3. Situační podmíněnost výchovného zaměstnání	51
4. Výběr výchovného zaměstnání vzhledem k věku a schopnostem dětí	52
5. Vytvoření kladného vztahu mezi vychovatelem a dítětem	54
6. Motivace dětské činnosti	55
7. Sledování a usměrňování dítěte při hře	59
8. Individuální přístup k dítěti	60
9. Výchova k ukončení hry	61
10. Hygienická a bezpečnostní pravidla při výchovných zaměstnáních	62
IV. Metodika výchovné péče o zdravé a nemocné dítě v raném věku	
(K. Szabová, M. Damborská)	63
A. Metodika mravní výchovy	63
1. Obsah, cíle a metodika mravní výchovy v kojeneckém věku	
(M. Damborská)	64
a) Metodika uspokojování potřeb	64
b) Metodika udržování kladného citového stavu a vyvolávání ra-	
dostné nálady	68
c) Metodika výchovy správného chování dítěte	68
2. Obsah, cíle a metodika mravní výchovy v batolecím období	
(K. Szabová)	69
a) Metodika udržování kladného citového stavu, výchova zdravého	
sebevědomí a uspokojování potřeb	70
b) Metodika výchovy charakterových vlastností potřebných pro	
společenský styk dětí s dospělými a vrstevníky	72
c) Metodika výchovy vlastností, které se uplatní při styku s věc-	
ným prostředím a přírodou	76
d) Metodika výchovy vztahu k práci	78
3. Metodika práce s maňáskem	78
4. Výchovné působení pohádky a metodika vyprávění	83
5. Spolupráce s rodinou	88
6. Vybrané metodiky mravní výchovy pro nemocné a defektní děti .	89
a) Úkoly a metody mravní výchovy nemocných kojenců	89
b) Úkoly a metody mravní výchovy nemocných batolat	90
B. Metodika tělesné výchovy	93
1. Metodika rozvíjení hrubé motoriky kojenců (lokomoce)	94
a) Metodika rozvíjení plazení	94
b) Metodika rozvíjení lezení	95
c) Metodika postavování a chůze	96
d) Metodika sezení	97
2. Metodika rozvíjení hrubé motoriky batolat	98
a) Druhy cviků používané v batolecím věku	98
b) Organizační formy tělesné výchovy	99
c) Metodické zásady při tělesné výchově	102
d) Pohybové hry jako součást pohybové výchovy	109
e) Další formy upevňování tělesné zdatnosti batolat	111
3. Vybrané metodiky z tělesné výchovy pro nemocné děti	116
C. Metodika pracovní výchovy	120
1. Metodika pracovní výchovy kojence	121
2. Metodika rozvoje pohybu ruky batolete	123
a) Metodika výchovy k samostatnosti v sebeobsluze	123
b) Metodika manipulačních her	128

c) Metodika konstruktivních her v mladším batolecím období	131
d) Obsah a metodika konstruktivních her starších batolat	138
3. Zvláštnosti metodik pracovní výchovy pro nemocné děti	144
D. Metodika výtvarné výchovy	146
1. Metodika vedení dětské kresby a malby	147
a) Stadium bezobsažného čmárání	147
b) Stadium obsažného čmárání	149
c) Stadium znakové kresby	150
2. Vybrané metodiky estetické výchovy pro nemocné děti	155
E. Metodika hudební výchovy	156
1. Metodika hudební výchovy v kojeneckém období	162
2. Metodika hudební výchovy batolat	165
a) Vokální činnost	165
Dechová a hlasová cvičení	165
Rytmizace a melodizace řeči	167
Zpěv písní	169
b) Instrumentální činnost dětí	170
c) Sluchová výchova – receptivní činnost	171
d) Hudebně-pohybová a taneční činnost	178
e) Komplexní hudebně-pohybová výchova a nácvik písní	179
f) Organizační formy hudební výchovy	180
3. Vybrané metodiky z hudební výchovy pro nemocné děti	181
F. Metodika rozumové výchovy	184
1. Metodika rozumové výchovy v kojeneckém věku	185
a) Obsah a cíl	185
b) Metodika rozvíjení vnímání u novorozence	185
c) Metodika rozvíjení vnímání u kojence	186
d) Metodika rozvíjení pozornosti a paměti kojence	188
e) Metodika rozvíjení řeči	189
f) Metodika rozvíjení myšlení	190
2. Metodika rozumové výchovy v batolecím věku	191
a) Seznamování s okolím a přírodou	191
b) Výchova pozornosti, soustředěnosti a pozorování objektů	194
c) Rozvíjení smyslového vnímání	198
Hry rozvíjející zrakové vnímání	199
Hry rozvíjející sluchové vnímání	203
Hry rozvíjející hmatové vnímání	203
Rozvíjení chuťového a čichového vnímání	203
d) Cvičení paměti	204
e) Rozvíjení myšlení a řeči	204
f) Hra jako prostředek rozumové výchovy	211
3. Vybrané metodiky rozumové výchovy u nemocných dětí	216
Příloha	221
I. Metodika práce s dětmi do 3 let (M. Damborská, K. Szabová)	223
A. Ukázky denních příprav	223
B. Mravní výchova	229
1. Ukázky sociálních her a škádlivek	229
a) Pro kojence	229
b) Pro mladší batolata	232
2. Ukázky her, jimiž rozvíjíme sociální vztahy a charakterové vlastnosti dětí	234
3. Ukázky výchovného využití maňaska	240

C. Tělesná výchova	244
1. Přehled přirozených cviků	244
2. Přehled zdravotních a dechových cviků	246
3. Cviky rovnováhy a odvahy – začátky akrobacie	248
4. Ukázky cvičení s různým nářadím	249
5. Ukázky cvičení motivovaných dramaturgií	255
6. Hudebně-pohybové hry	258
a) Motivované básničkou a říkankou	258
b) Motivované popěvkem a písní	262
7. Pohybové hry s pravidly	270
8. Náměty pro hry a zábavy v zimě a na sněhu	273
D. Hudební výchova	276
1. Programy hudebních chvil pro kojence	276
2. Rytmizace a melodizace řeči	277
3. Cvičení vyvolávající hudební představy dětí	278
4. Cvičení k rozlišování kvalitativních rozdílů zvuků	281
5. Náměty dalších rozlišovacích hudebně-pohybových her	283
6. Ukázky příprav na komplexní hudebně-pohybové zaměstnání batolat od 19 do 24 měsíců	284
7. Ukázky příprav na komplexní hudebně-pohybové zaměstnání batolat od 30 do 36 měsíců	286
E. Rozumová výchova	288
1. Výzvy vhodné pro kojenecký věk	288
2. Didaktické hry rozvíjející vědomosti o přírodě	292
3. Didaktické hry zaměřené na poznávání účelu předmětů	295
4. Didaktické hry k rozvoji vnímání	297
a) Rozlišování velikostí	297
b) Rozlišování barev	298
c) Rozlišování tvarů	300
d) Cvičení prostorové orientace	302
5. Didaktické hry k cvičení paměti	304
6. Situační básničky a říkanky	306